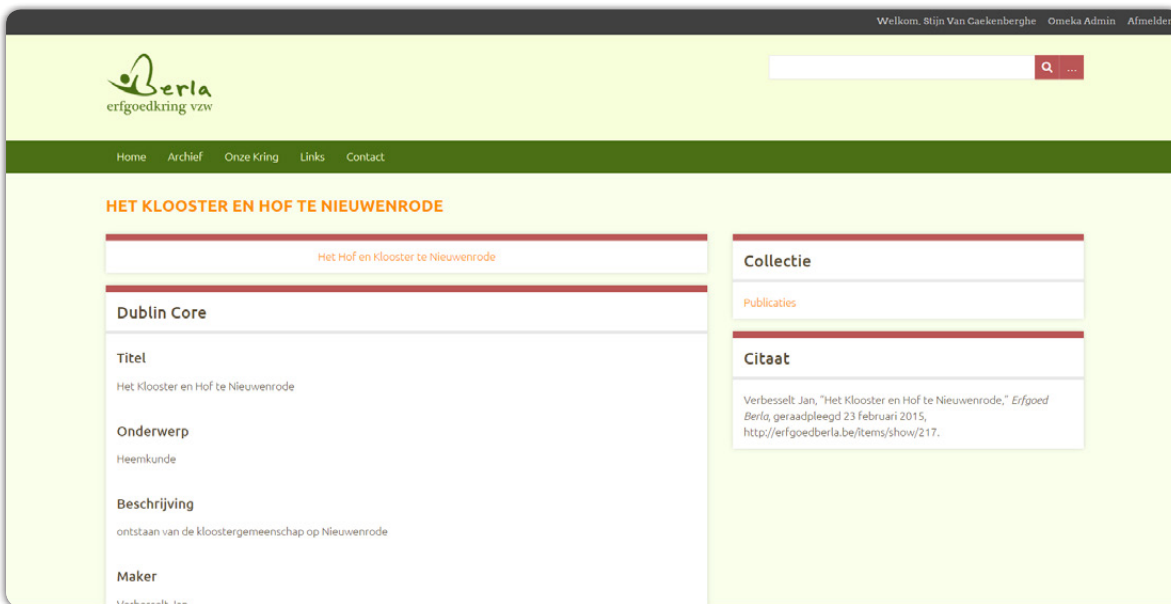

Beste vrienden,

Het archief van Berla wordt online beheerd op www.erfgoedberla.be/archief. Iedereen kan op deze website opzoekingen doen in de inventaris. Leden hebben daarenboven ook toegang tot de digitale versies (scans). Het systeem dat hierachter ligt, heet Omeka. Deze open source software wordt ontwikkeld (en gebruikt) door musea en universiteiten.

Een archiefstuk wordt door Omeka een item genoemd. Items kunnen gegroepeerd worden in collecties. Zo hebben we het item “Het Klooster en Hof te Nieuwenrode”, dat deel uitmaakt van de collectie “Publicaties”. Laat ons eens kijken naar de pagina van dit item.

De pagina is opgedeeld in vier vierkanten met telkens een rode lijn bovenaan. In het eerste vierkant linksboven staat een link naar de digitale versie. Dit vierkant is enkel zichtbaar als je ingelogd bent. Elk lid heeft een account en kan deze link dus zien.

Elk item bevat metadata, zoals Titel, Beschrijving, Maker, Taal,... Omeka werkt standaard met de beschrijfs-standaard Dublin Core. Deze omvat de belangrijkste metadatavelden. Dit verklaart de titel van het vierkant dat linksonder staat.

Rechts vind je dan nog een link naar de collectie waartoe dit item behoort (in dit geval dus “Publicaties”) en een automatisch gegenereerd citaat dat je kan gebruiken indien je naar dit archiefstuk wenst te refereren.

Dit is maar één archiefstuk van de vele. Ik nodig jullie uit om de zoekfunctie rechtsboven op de pagina eens uit te proberen om door ons archief te bladeren.

Indien je problemen hebt om in te loggen op de website als lid, laat het ons dan weten. We doen ons best om je verder te helpen.

Stijn Van Caekenberghe

Ons rustoord was oorspronkelijk de pastorie van Wolvertem. Ze werd gebouwd in 1662 (zie de steen in de voorgevel) en opgetrokken in Vlaamse renaissance door de abdij van Dielegem.

Martinus Heckus De Jonge (1646 - 1662) was toen abt van de abdij. EH Hieronymus Buelens (1612 - 1688) was pastoor van Wolvertem. In de voorgevel werden de wapens van de abt en deze van de abdij aangebracht. In 1862 schreef de toenmalige deken in zijn verslag: "de pastorie van Wolvertem is een prachtig huis, met een goed dak en met een fraaie tuin, omringd door water.

In 1773 werd de pastorie aan de achterzijde vergroot na talloze klachten van pastoor Stoefs (1713 - 1787). Bij deze verbouwing kreeg de pastorie ook mooie geschilderde panelen die landelijke taferelen voorstellen en die nog onze eetzaal sieren.

Zo kwamen we stilaan bij de tijd van de Franse revolutie. Toen op 14 juli 1789 de Franse revolutie uitbrak, die uiteindelijk leidde tot de oprichting van de republiek, deed niets vermoeden dat ons land moeilijke tijden tegemoet zou gaan. Toen de Fransen in 1792 België binnenrukten werden ze zelfs als bevrijders verwelkomd: de Oostenrijkers waren immers niet erg geliefd en de Fransen brachten, naar zij beweerden: vrijheid, gelijkheid en broederlijkheid.

Er volgt een oorlogsperiode waarbij de pastorie van Wolvertem op enkele dagen tweemaal geplunderd werd: op 9 juli door de troepen van Hannover en op 11 juli 1794 door de Franse troepen. De Fransen behaalden uiteindelijk de definitieve overwinning op 26 juni 1794 met de slag bij Fleurus.

Op 29 september 1795 werd ons land ingelijfd bij Frankrijk, de provincie Brabant werd het departement van de Dijle en het ganse bestuur werd omgevormd naar Frans model.

De vijandigheid tegenover de kerk nam toe en leidde tot de opheffing van de kloosters en abdijen (1 september 1797), tot in beslagname van de parochieregisters (in Wolvertem op 21-12-1797 door Pantens, een republikeins agent) en tot de verplichting voor de priesters om zich in burger te kleden en de eed van trouw aan de republiek af te leggen. Tijdens deze periode was Vanderveken Tobias (° 1728) pastoor te Wolvertem (sinds 22 oktober 1790). In de streek was hij gekend onder de naam "Job" omwille van zijn magerheid, toen zijn parochianen hem gingen troosten na de plunderingen van de pastorie zei de pastoor: "nu ben ik ook zo arm als Job".

Door de opheffing van de abdij van Dielegem en de verbeurdverklaring van de kerkelijke goederen kwam de pastorie op de lijst van de te verkopen goederen te staan (zwart goed), hieraan ontsnapte het gebouw evenwel omdat het vanaf 4 oktober 1797 als school en woning voor onderwijzer Cloetens gebruikt werd.

Het staat echt er vast dat Pastoor Vanderveken op 18 november 1797 nog op de pastorie verbleef. De omstandigheden werden echter steeds slechter. Op 12 oktober 1798 brak de boerenkrijg uit en op 4 november 1798 werden alle priesters die de eed van trouw niet afgelegd hadden vogelvrij verklaard.

De pastoor moest zich schuilhouden. Daarmee begon de “beloken tijd”: de tijd van de hagemissen waarbij de priesters zich moesten gedragen want ze riskeerden gevangenneming en deportatie.

Het staat vast dat hij in 1799 nog pachtgoederen ontving. Daarna is enige tijd niets over hem te vinden. De toestand begon te verbeteren toen Napoleon Bonaparte op 9 november 1799 consul van Frankrijk werd. Hij startte onderhandelingen met de kerk die leidden tot een eerste ondertekening van een verdrag op 16 juli 1801.

In september 1802 diende onderwijzer Cloetens de pastorie te verlaten. De pastorie werd terug aan de pastoor gegeven door de afkondiging op 18 april 1802 van het concordaat tussen kerk en staat.

Napoleon en paus Pius VII bereikten een verzoening tussen het burgerlijk en kerkelijk gezag waarbij vrijheid van godsdienst, de teruggave van de niet verkochte kerkelijke goederen en de erkenning van het katholiek geloof als godsdienst van de meerderheid der bevolking gewaarborgd werden.

Bij de herneming van de openbare eredienst wordt Michel Herman (1752 - 1823) in 1803 tot pastoor van Wolvertem benoemd. Hij betrok de pastorie en diende in de parochie de sporen uit te wissen die het Franse schrikbewind nagelaten had.

Napoleon werd verslagen in de slag bij Waterloo op 18 juni 1815 en daarmee eindigde definitief de Franse periode, die naast onrust en verdrukking hervormingen en een rechtstaat gebracht had.

Inmiddels zijn we in de 19e eeuw, een periode waar weinig over te vertellen valt : de gevel werd bepleisterd maar verder is er niet veel te vinden.

De 20ste eeuw is nog maar net begonnen of Jaak Smits (1844-1926) die pastoor was van Wolvertem tussen 1888 en 1908, kon in 1902 aankondigen dat bij Koninklijk Besluit toestemming verleend was voor herstellingswerken.

In 1903 volgde de restauratie onder leiding van provinciaal architect Dumartier, de bepleistering werd weggebroken evenals de steen met het wapen van de abt van de abdij van Dielegem. Op de achterzijde van deze steen ontdekte men een wapenschild met een dubbele adelaar met de wapenspreuk Plus Oultre, die verwijzen naar Keizer Karel (1500-1558) of een van zijn onmiddellijke opvolgers.

In 1912 toen Hendrik Finoulst (1887 - 1924) pastoor was in Wolvertem was er sprake dat de pastorie aan de COO verkocht zou worden, maar de zaak bleef aanslenteren en door het uitbreken van de eerste wereldoorlog werden alle plannen opgeborgen.

Tijdens de eerste wereldoorlog is er niets speciaals gebeurd met de pastorie.

In 1929, Jan Frans Corluy (1873- 1952) was pastoor van Wolvertem, werd de pastorie dan toch verkocht aan de COO. Er werd een nieuwe pastorie gebouwd in de Oppemstraat voor pastoor Theo De Witte (1917-2012).

Over de omstandigheden van de verkoop en de middelen die daarvoor gebruikt werden moeten we terug naar 7 oktober 1904 want toen tekende juffrouw Anne Marie Nathalie Van Hoorick voor notaris De Roeck te Brussel een testament waarin zij de gemeente Wolvertem als erfgenaam aanduidde met als last voor de gemeente *“op haar grondgebied een gesticht te bouwen bestemd voor wezen, bejaarde personen en gebrekkigen die als armlastig aanzien worden”*.

Mejuffer Van Hoorick overleed op 9 mei 1908 en kort daarna verzetten haar zuster en broer zich tegen het testament. Uit het onderzoek dat volgde en uit de inventaris die opgemaakt werd door Notaris Coppijn uit Brussel bleek dat het testament ook persoonlijke legaten voorzag.

Toen het juiste aandeel van de gemeente vastgesteld was, werd dit aanvaard door de Commissie van de Openbare Onderstand overeenkomstig het Koninklijk Besluit van 27 september 1909.

In “Het Nieuws- en het Annoncenblad van Wolvertem” van 10 oktober 1909 kon men dan ook lezen: *“de gemeente Wolvertem werd tot algemene erfgename aangesteld door Mevrouw Vastenhaeckel Van Hoorick”**.

Het beloop dezer erfenis moest dienen tot het oprichten van een gasthuis voor wezen en ouderlingen der gemeente. De verwanten dezer dame, hierover ontevreden, stuurden een verzoekschrift naar de Heer Minister van Justitie teneinde het aandeel der gemeente te verminderen en de bestendige deputatie stelde hun in 't gelijk tegen de gemeente. De minister van Justitie deelde de zienswijze van de Bestendige Deputatie niet.

Een Koninklijk Besluit in datum van 27 september 1909 machtigt de gemeente Wolvertem de gehele nalatenschap te aanvaarden. Om aan de verplichtingen van het testament te kunnen voldoen, besloot de COO op 7 april 1926 om aan de gouverneur toestemming te vragen om de pastorie aan te kopen.

Ondertussen stelde het gemeentebestuur voor om de oude pastorie aan de COO over te dragen op voorwaarde dat de COO een nieuwe pastorie zou bouwen langs de Oppemstraat onder toezicht van het College van Burgemeester en Schepenen. Er werd een overeenkomst bereikt en in zitting van 31 mei 1927 werd deze door de gemeenteraad goed gekeurd.

Op 3 juli 1929 werd het Godshuis geopend, de zusters van Willebroek verzekerden de dienst en de eerste overste was zuster M. Leopoldine Taels die bleef tot in 1942. Op 27 augustus 1929 werd de eerste bejaarde officieel ingeschreven: het was Catharina Wijns.

Het Godshuis werd door de jaren heen verbeterd en uitgebreid.

Gilbert Hoogsteyns (2003)

* We wijzen er op dat juffrouw Van Hoorick (1839-1908) de dochter was van Denis Van Hoorick en Marie Joseph Vastenhaeckel.

DE ZUSTERS HEBBEN WOLVERTEM-CENTRUM VERLATEN

18 november 1996 zal als een historische dag beschouwd blijven. Inderdaad geduren de 134 jaar hebben religieuzen zich hier ingezet voor onze mensen. Gedurende 62 jaar waren het Zusters Ursulinen, gedurende 72 jaar waren het de "Dochters van Maria".

Om onze oprechte dankbaarheid te betonen voor al hun inzet en toewijding willen we hier een kroniek maken van hun belangrijkste activiteiten.

Zr Dominique

Zr Regina

Zr Isabella

Zr Coletta

Zr Roza

Moeder Overste Julienne

Zr Julia

Zr Henriette

Zr Aleydis

Zr Marcella

Zr Amandine

Zr Ludwine

Zr Lambertine

Zr Gonzaga

Het tijdperk van de zusters Ursulinen (1862-1924)

Op 25 augustus 1862 kwamen drie zusters Ursulinen te Wolvertem-centrum aan om er met katholiek onderwijs voor meisjes te starten. Deken Mangelschodts had hierom verzocht. Van het bisdom had hij een som van 15.000 frank ontvangen, die volgens de laatste wilsbeschikking van de schenker moest dienen om onderwijs in te richten voor meisjes. De orde van de Ursulinen werd gesticht met het doel de christelijke wereld te hernieuwen door de opvoeding van de vrouw. De keuze van de deken voor de Ursulinen was dan ook niet zo verkeerd.

Er werden twee woningen aangekocht, gelegen aan de Merchtemsesteenweg, vlak tegenover het koor van de kerk. De twee panden, samen 6 are 20 centiare, werden door het kappen van een binnendeur met elkaar verbonden. De smalste woning werd het klooster, de bredere werd de school. Langs een achterpoortje kwam men in de toen smalle Smisstraat om vandaar het marktplein te bereiken dat als speelplaats dienst deed. De zusters begonnen er met een pensionaat en de schoolgangers dienden per dag één stuiver te betalen. Het werd geen succes en onder druk van de bisschop werd het pensionaat vervangen door een weeshuis.

De gemeente kwam tussen voor 400 frank per jaar maar het noodlot achtervolgde de zusters en het weeshuis werd gesloten. Zij begonnen met een wasserij die volledig slaagde. “Maar strookt dit alles wel met de voorgenomen idealen van de Ursulinen?” zo vroeg de overste in Tildonk zich af. Het werd inderdaad zoeken en tasten en in 1895 had men eindelijk de juiste weg gevonden. Het werd een lagere school met kleuterklassen voor externen. Ondertussen hadden de zusters, omwille van de onpraktische ligging en ook de onaangepaste lokalen, in vier verschillende kopen een eigendom verworven in de Oppemstraat. Zij trokken er enkele grote gebouwen op en in 1896 namen zij er hun intrek. Van dan af werd er gestadig bijgebouwd.

Toen kwam de eerste wereldoorlog en de school werd ingericht als hospitaal. Een deel van de gekwetsten van de slag van Imde werd er verzorgd. De Duitsers ontruimden de gebouwen en vertrokken. Maar enkelen keerden later terug met minder goede bedoelingen: zij kwamen namelijk in het dorp alle varkens opeisen bij de mensen.

Een kleine anekdote: er was toen onder de zusters een medezuster van Duitse afkomst (Anne Deunnlich uit Bremen, zuster Coleta). Zij werd een dag tevoren opgevorderd en zou 's anderdaags met de Duitsers de adressen bezoeken om de varkens op te eisen. De avond voordien werd er nerveus op de deur geklopt bij het gezin van Delleken - De Breucker, vlak naast de parochiezaal. Delleken was met een groot gezin achtergebleven terwijl vader aan het front vocht. “Morgen om ... uur moeten alle kinderen op het trappeken komen zitten, dan komen we langs” fluisterde de zuster. 's Anderdaags kwamen ze langs, de zuster zei: “Sehr arme Leute, kein Schwein.” en het gepinde gezelschap ging verder.

De school bloeide en in de vierde graad werd zelfs stekunde, handel, scheikunde en tuinbouw onderwezen.

De Ursulinenkloosters dienden zich te reorganiseren. Daarbij kwam nog dat de orde een missie begon in India en daarom werd aan de zusters dochters van Maria uit Willebroek gevraagd de bloeiende school te willen overnemen: uit bovenstaand relaas blijkt duidelijk dat de zusters Ursulinen geld noch moeite hebben gespaard ten bate van onze mensen. 47 zusters en lekenpersoneel waren betrokken bij 62 jaar onderwijs door de Ursulinen. Veertien meisjes van Wolvertem traden toe tot de congregatie.

Het tijdperk van de “zusters dochters van Maria” (1924-1996)

Op 16 augustus 1924 startte zuster Lambertine, als overste, samen met drie medezusters uit Willebroek, het nieuwe schooljaar in twee bewaarklassen met 90 leerlingen, vier lagere klassen en een vierde graad met 131 leerlingen.

Er werden zelfs naschoolse huishoudlessen gegeven op maandag en donderdag, gespreid over twee jaar. Met een jaarlijkse tentoonstelling van handwerkjes, die later vervangen werd door een werkshow (schriften, tekeningen), werd geprobeerd de ouders en belangstellenden naar de school te krijgen en de samenwerking te bevorderen.

De meisjesschool werd een gonzende bijenkorf van activiteit en enthousiasme. 53 verschillende medewerksters, zusters en lekenpersoneel, hebben zich ingezet voor de opvoeding van de kinderen. De hoofdonderwijzeressen mogen hier met dankbare eerbied worden vermeld: zr. Gonzaga, zr. Augustine, zr. Ursula, zr. Honorata, zr. Clara, zr. Constance; mw. De Velder-Teughels, mej. Y. Van Buggenhout en mw. Leemans.

Maar voor het lager onderwijs werd de dwingende druk om te fusioneren steeds groter en op 1 september 1976 gingen de Oppemstraat en het instituut kind Jezus samenwerken. De school kon zich nog handhaven tot in 1990 en heeft dan de poorten moeten sluiten. Op dat ogenblik hebben alle, overwegend oudere, zusters zich teruggetrokken in de gebouwen van de Stationsstraat waar zij onder de goede zorgen werden geplaatst van zuster Lucia.

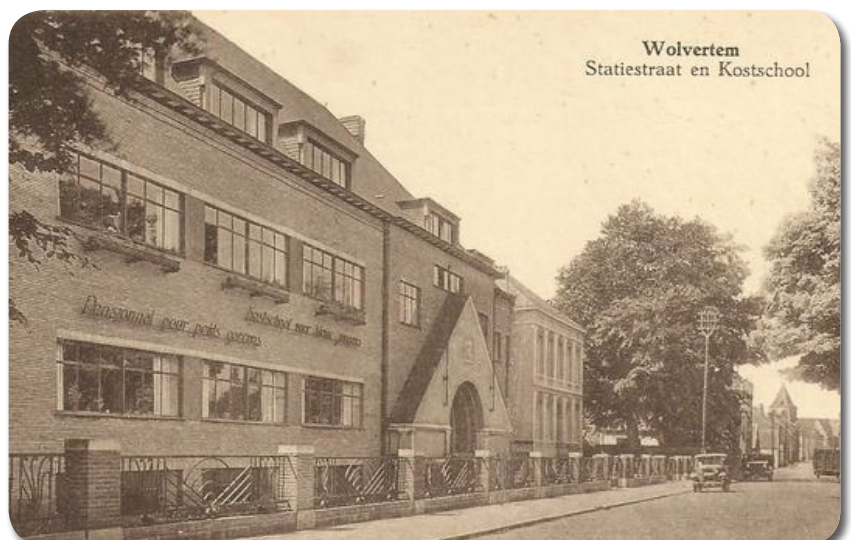
Maar ook voor deze laatste groep verdienstelijke religieuzen is er om rationele redenen een eind gekomen aan hun verblijf aldaar en zij zijn op 18 november 1996 naar hun moederklooster te Willebroek vertrokken.

Het instituut kind Jezus, waarvan hierboven sprake, zag het leven in de jaren dertig. In de Stationsstraat had de familie Puttemans een groot stuk grond waarop een fraaie herenwoning stond en dat gelegen was vlak tegenover het tramstation.

De zusters konden deze eigendom verwerven en er werd gepland en gebouwd.

In 1934 ging het nieuwe schooljaar van start met negen internen en vier externen (Marcel Gillisjans, Marcel Van den Brande, Roger Houman en Raoul De Wael).

De kostschool groeide onder de stuwende kracht van zuster Thielemans, later opgevolgd door zuster Berchmans, maar de oorlog stuurde alles in de war.

De Duitsers namen bezit van de gebouwen en gebruikten alles als een veldhospitaal. Na het vertrek van de Duitsers werd de school ingericht als kolonie voor verzwakte kinderen. Hier hebben de zusters onzeglijk veel goed gedaan. Na de oorlog hernam de school haar activiteiten en groeide uit tot een schoolgemeenschap van meer dan 100 leerlingen.

Een derde grote realisatie van de zusters was het “sancta Maria-instituut”. Op 1 oktober 1950 nam het een bescheiden start met dertien leerlingen in het herenhuis De Keersmaecker in de Stationsstraat.

Het leerlingenaantal steeg gestaag en plaatsgebrek was het grootste probleem. Er werd wat gesleuteld en verhuisd maar in 1965 werden 152 leerlingen opgevangen voor technisch middelbaar onderwijs. Daarvoor stonden zes moderne klassen voor algemeen onderricht, een volledig uitgeruste naaiklas en een industrieklas ter beschikking. Voor de handelsafdeling en de afdeling verpleegaspiranten waren er een dactyloklas, een klas voor wetenschappen en aardrijkskunde en een laboratorium. Ook een techniekzaal voor kinderverzorging, acht individuele keukentjes, een was- en een strijkklas.

Dit alles om maar te zeggen hoe groot de inspanning wel was door de dochters van Maria geleverd ten bate van onze jeugd. Na verloop van jaren is de school dan nog verder uitgegroeid tot een modern uitgeruste inrichting. Daarenboven kon de directie en het lerarenkorps rekenen op een hardwerkend oudercomité, waarvan de auteur de eer had de eerste voorzitter te zijn.

Maar na jaren vechten voor het behoud werd de druk van bisdom en staat steeds groter om met andere inrichtingen te fusioneren. Uiteindelijk werd ook deze florerende school genoodzaakt de activiteiten te stoppen. De hele infrastructuur werd onlangs door het gemeentebestuur van Meise aangekocht.

Naast hun hoofdopdracht om onderwijs te verschaffen, waren de zusters ook actief op sociaal vlak. Zo hebben zij van 1929 tot 1970 het beheer waargenomen in het Godshuis van de COO.

In 1945 hebben de zusters in de Hoogstraat het pension voor dames overgenomen en het huis “sint Margriet” genoemd. Het waren de gebouwen waar nu de schoenhandel De Smedt is gevestigd. Ook het Wit-Gele Kruis met zijn 661 betalende leden werd vanuit het klooster in de Oppemstraat door zuster Julia in goede banen geleid.

En dan zijn er nog de ontelbare activiteiten binnen parochie waaraan de zustergemeenschap haar medewerking heeft verleend: processies, missienaakring, ziekenzorg, vastenvieringen, boskapelvieringen, parochiebladen, schoonmaken, strijken, enz.

Dankzij de ruime gebouwen konden de zusters in de Oppemstraat hun juvenaat inrichten. In groepjes van zes tot zeven meisjes werd er onder de leiding van meesteres zuster Gonzaga gewerkt aan hun voorbereiding op het kloosterleven. Duizend redenen zijn er om “dank u” te zeggen aan de congregatie “dochter van Maria”. Zes meisjes van Wolvertem werden religieuze van deze orde.

Maas, Oppot, Wolvetoem, drai gemaintes, roemmedoem nen hoeëp mé deurpkes
Mé naëme'n, oeit ne schoeëne'n boek, va vruuger
Waistroeë, Rossoem, Um, Rooi en Muezegoem, 't zén maë weurpkes,
Neegesmeten oep ne kuggel, 't iën wa klainder, 't ander luuger...as 't reigert

Ie en daaë e kastieël, verdisterweert en vergaaën
maaë ieder duerp zai kerkske, mé nen tore'n, en alles d'eroep en d'eraën
mé e kerkhof daaë rond, kroiskes, schieëf en verénneweert
Den toor'n va waistroeë, ochairme, zirre allings nog ni staaën...as 't reigert

Maas, oemringt en deursneeë'n deu de groeëte roeit, vol gerreus en lawaat.
Over Waistroeë en Um, de bieë'n open in ne groeëte spagaet,
van aaën den Boskant, over de roeit, tot aën de Béekstraeët en voeider
tot waaë dat alles overstruëmt en onderstaaët...as 't reigert.

Aave zoeë, Maas, ge zé na nog schoeën, vol kleure'n van bloeme'n, raaik en reaaël
In d'aa pastererai zeulfs nen ulst, ne reus van nen boeëm, iet speciaaël
Dane staeët daaë, zain stekers grieët veu te pikken, schoeën, teminste ...as 't ni reigert

Aa taeël, Maas, 'k weet wel, 't es mae e speese van Vloms, maaë zoeë schoeën
't zaa sunne zain, die te moeite'n verwissele'n veu wa d'annes, iet onnoeëzel iet stoem
Lék as de taaël van Marjan, of Brussels Frans, mé aaër oep, ik willet ni weet'n
Maaë, toch, meuge waille noeët ni vergeet'n,
da, d'ast in Brussel...reigert, da't zieëvert in Maas.

William Van Hemelrijck

Stoefen is puffen, dingen vergroten,
al heeft men geen poten om op te staan.
Ook de pennenstoefen, dichter of rapper
die het waagt over Meise te bluffen, zal het vergaan als andere groten
die moedig en dapper de verhalen over tunnels en Lange Wappers verslaan.

Waar echter vindt men kerken, eerbiedwaardig, oud en gezet,
stevig hun uitstulpende vormen, gevat in een stalen,
maar sexy corset, voor eeuwig?
of een pastorie, in diezelfde ijzeren lingerie? In Meise...

Oude kastelen, getuigen van vroegere luister,
met bomen omringd, die buigen in 't duister, een beeld vol nostalgie.
Van parken en zonnige prieëlen waar jonge, adellijke, freules stoute dingen doen
Met edele heren, hoog in aanzien... toen. In Meise...

De adel van heden, waar Meise mee pronkt, heeft jaren geleden,
gereden op een ros van staal en carbon
Moedig en sterk, hard als het beton, waar zijn banden op gleden
In storm en regen, of onder een loden zon. Vroeger... in Meise

Ooit stonden er paarden, kolossen van het Brabantse ras
in de beemden van Impde, grazend, machtig, en bewust van hun kracht,
De A12 op een boogscheut, jachtig razend, dag en nacht,
maar zij, aten rustig, van uitlaatgassen bezoedeld gras... vroeger... in Meise

Stoef, Meisenaar ! Bluf over wat was, wat komen moet, over wat nooit is geweest...toen
er is toch uw beiaard en het beiaard feest!
Uw mooie kerkdorpjes, prachtig en volop in 't groen van eiken en linden wiens takken als handen
mekaar vinden en als armen omstrengelen, de leest
van pleintjes in feest...soms...in Meise

Stoefen is bluffen en alles vergroten,
dingen verzwijgen, maar fier zijn, op wat is geweest,
en wat eeuwig zal blijven,
genieten van mooie seizoenen, van de Meisse meisjes,
prachtig, van lijf, leden en leest,
blozend als pioenen in het park van...Meise?

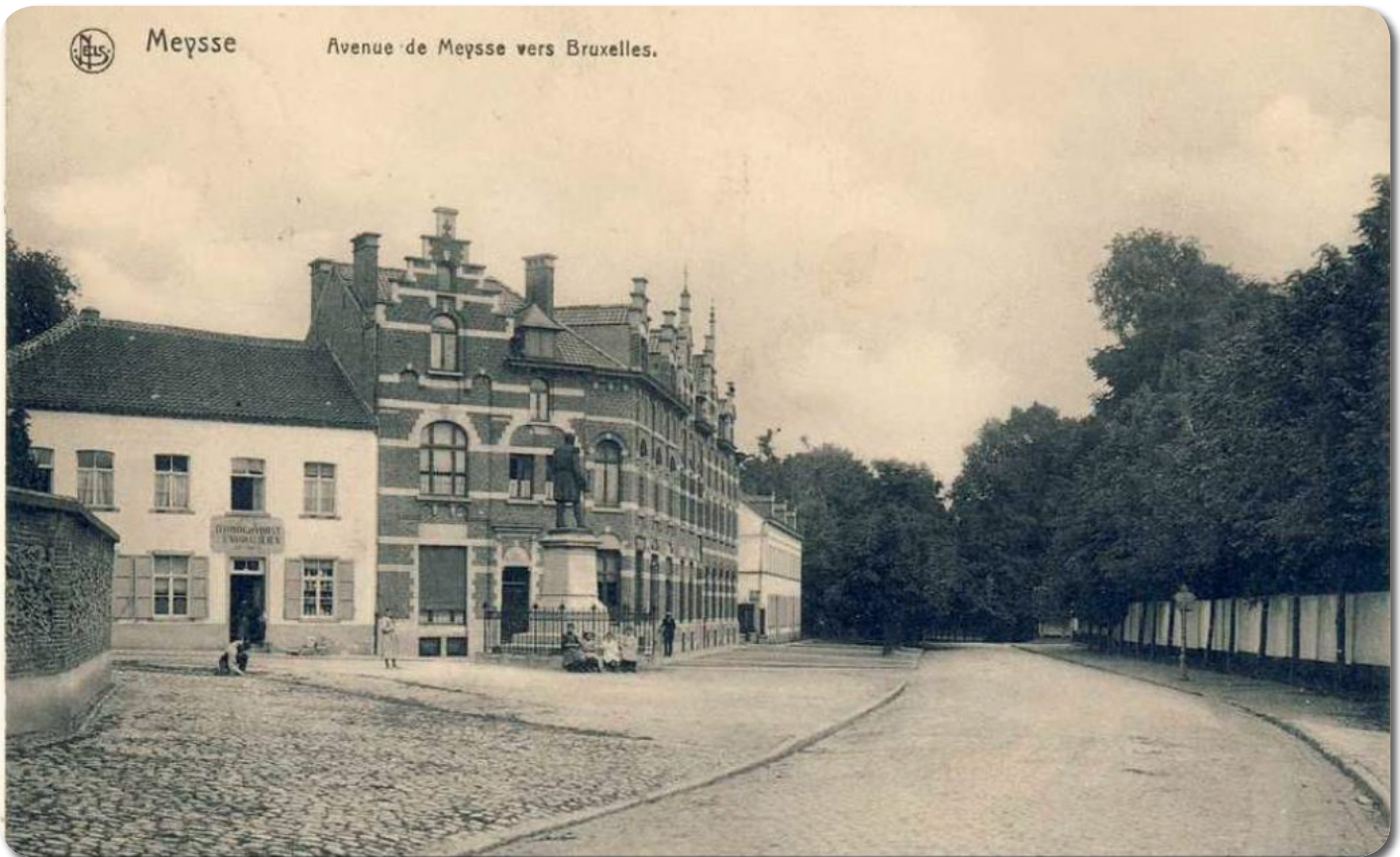
William Van Hemelrijck

DE MEISELAAN

Voorwoord van de redactie :

Om de lezer enigszins een inzicht te geven in de hedendaagse restanten van het megalomane project van Leopold II gezien vanuit Meise, willen we aan de tekst het volgende toevoegen :

we vertrekken aan de Auberge Napoleon en volgen de betonnen (en verder asfalten) vroegere rijksweg Brussel-Antwerpen (A12) richting afspanning den Drijpikkel (grondgebied Strombeek, maar gelegen op de grens van drie dorpen Meise, Strombeek en Wemmel, vandaar de naam). We volgen nog een honderdtal meter de oude betonnen rijksweg tot aan de plaats waar de weg naar rechts draait. Van hieruit dienen we een denkbeeldige lijn te trekken richting Brussel, over het complex van de Brusselse ring, tot even over de Romeinse Steenweg (die hier onder de huidige A 12 duikt) en we landen tussen de twee rijen beuken (links van de huidige A 12 richting Brussel) waar een laatste relict ligt van de oude betonnen Meiselaan welke nog een honderdtal meter verder loopt tot de omgeving van de Dikke Linde.

DE MEISELAAN

BESCHREVEN EN BECOMMENTARIEERD DOOR ARTHUR COSYN IN 1902

Het wispelturige voorjaar 1902 heeft ons parten gespeeld en ons nog lang na de ijsheiligen regen en koude bezorgd. Herinnert u zich een maand mei die zo slecht was als dit jaar?

Op een van de weinige zonnige dagen van deze minder heuglijke lente heb ik mij begeven naar het kleine dorpje van Meise en nooit was de steenweg ernaartoe mij in zo een prachtig decor verschenen. Waarschijnlijk was het het beeld van de natuur in lentetooi, met een orgie van helder en fris groen, de geparfumeerde geuren, die mij bijzonder bevielen die dag, omdat ik onder de indruk was van een lange reeks sombere dagen waarop men wanhoopt een stukje blauwe hemel te zien.

Des te meer smaakte ik het genot te fietsen onder de kastanjelaars met kaarsen witte bloemen, terwijl uit de mooie bosjes langs de weg met purperen beuken en gouden regen met afhangende trossen me een zoete parfum van lila en meidoorn toewaaide.

1 Meiselaan ter hoogte van Romeinsesteenweg in 1904

Opzij van de weg, in de uitgestrektheid van de golvende velden, reeds hier en daar getooid met het groen van het jonge graan, kwam gans de flora van het nieuwe leven tot ontluiken. De leeuwerik vierde de terugkeer der lente al schuifelend in de wolken. Overal spreidde een verjongde natuur haar fris en vriendelijk groen uit, waardoor een grillig briesje waait. Wat een rustgevend zicht, die omgeploegde akkers!

De velden kwamen tot leven door de brede en ritmische gebaren van de zaaiers die de laatste stukken rustende grond bevruchtten, en door het komen en gaan van de robuuste spannen Brabantse trekpaarden. Hier en daar enige landbouwers die koppig de voedende aarde omspitten.

Ik bewonder steeds opnieuw het uithoudingsvermogen van die arbeiders, zwoegend, berustend in hun lot, in de vergetelheid en het isolement van het platteland, niet geïnteresseerd in de glorie van de wereld. Een mager rantsoen – ik ging zeggen een korst brood – en een hemel die belooft voor de oogst volstaan voor hun geluk! Zalig zij die geen behoeften hebben!

2 Meiselaan ter hoogte van Drijpikkel

Tot voorbij het dorpje van Strombeek, dat er zo mooi rond zijn slanke kerktoren ligt uitgespreid nabij de steenweg, heeft men uitkijk op rijk, lachend en gezond bouwland. Verderop krijgt het land een meer adellijk aspect, wanneer men de imposante bospartijen van het domein van Boechout bereikt, die de steenweg met een ondoordringbaar baldakijn bedekken. Een doorkijk: het zijn de waterpartijen die liggen te slapen te midden van dit poëtisch verblijf, zo vol van herinneringen. Dan omhullen de hoge bomen opnieuw de weg en bereiden een prachtige inkomst voor te Meise, het nette dorpje waarvan de landelijkheid zozeer de Brusselaars kan bekoren.

2 bis inkom Meise

Van alle grote wegen die de omgeving van de hoofdstad doorkruisen is de steenweg op Meise zeer zeker de mooiste. Met zijn gemakkelijke hellingen is het een ideale oefenpiste om zich voor te bereiden op zomerse fietstochten. Sinds het fietspad Leopold II is verbreed kan men er vrij rondrijden in alle veiligheid.

Ik vergat een ander genoeg van de weg, namelijk voorzien te zijn van de eeuwige en verplichte “ginguette”. Men vindt er zelfs verschillende in de omgeving.

In de zomer blijven de fietsers graag “plakken”, de enen te Strombeek, in Batavia of de Dry Pikkel, de anderen te Meise, in de Cantine, de Laiterie of de Brasserie, nog anderen aan de Heizel, in de Laiterie Jacobs.

De Brusselaars die liefhebbers zijn van een “goed glas” – en men weet of ze talrijk zijn in het vaderland van Kakebroek en Platbrood – kunnen er zeker van zijn daar naar hun wensen bediend te worden.

Zou het niet een van de redenen zijn waarom de steenweg zo in trek is gekomen?

3 en 4 Ferme Jacobs

Onder de fervente voorstanders van de steenweg op Meise telt men Z. M. Leopold II de Bouwer, de doorluchtige beschermer van de Touring Club, in hoogsteigen persoon. Zijne Majesteit maakt er dagelijks wandelingen, als hij verblijft op zijn kasteel van Laken, en niet God weet waar rondzwerft...

Men begrijpt dat de Koning er soms genoeg van heeft rond te lopen in de majestueuze maar sombere en wat trieste lanen van zijn privé domein, en dat hij af en toe de voorkeur geeft aan het licht en de riante vergezichten van de steenweg op Meise, de brede horizonten, de verre uitkijken. Het komt mij voor dat in het mooiste park ter wereld men niet de opperste vreugde kan genieten die de vrijheid verschaft. En die indruk van opperste vrijheid, waar vindt men die beter dan te midden van de rustige en vruchtbare Brabantse velden?

Onze vorst, onder de indruk voorzeker van de opgang die de nieuwe vervoermiddelen maken, droomt er al lang van de steenweg op Meise te veranderen en nog te verfraaien. Hij is gewoon van groot te zien. En het is geen banaal project dat men hem toeschrijft. Hij zou van de steenweg een grandioze laan willen maken, enig in België. De breedte van de weg – momenteel 20 m – zou op 156 m gebracht worden.

Sinds enige tijd al werkt de Koning aan de realisatie van zijn plan. Hij heeft in gans de streek een groot aantal terreinen verworven – niet alleen deze die moeten dienen voor het verbreden van de weg, maar ook de aanpalende percelen. Hij zal die maar verkopen op voorwaarde dat men er villa's zal bouwen van een type dat beantwoordt aan het uitzicht van de laan zelf. Die villa's moeten tuintjes ervoor hebben. Met andere woorden, nu reeds worden maatregelen getroffen opdat de esthetica van de nieuwe laan niet zou geschaad worden.

Ongetwijfeld is een van de drijfveren van onze vorst de Brusselse bevolking een kwartier dat gemakkelijk te bereiken is ter beschikking te stellen, waar ze, zoals dat in de omgeving van Londen bijvoorbeeld het geval is, kan gaan uitrusten, na gedane arbeid, van de vermoeienissen van de stad.

De aldus heraangelegde laan zal voorzien worden van aparte rijbanen voor koetsen, auto's, fietsen, voetgangers, en waarschijnlijk ook van een elektrische tramlijn die de bevolking van Meise en omstreken al lang vraagt. Dat grandioos project roept enkele bedenkingen op.

Het is waar, men had ongelijk te bekribbelen toen men, een 15 jaar geleden, de oude steenweg op Meise, van hobbelige herinnering, volledig opnieuw aanlegde. Het is een nationale gewoonte in België van de zaken in het klein aan te pakken, zonder de toekomst te voorzien.

Maar waarom erover klagen? Ik zou er mijn tijd mee verliezen.

In de nabijheid van een agglomeratie als Brussel en zijn voorsteden zou men natuurlijk enkel zeer brede verkeerswegen mogen aanleggen, die volstaan voor een druk en tegelijk divers verkeer, dat steeds maar toeneemt.

Maar is dat een reden om ons een laan te geven die drie keer breder is dan de Tervurenlaan die, daarover is iedereen het eens, volstaat voor de behoeften van het moderne verkeer? Overdrijft men hier niet?

Aan de andere kant vraagt het publiek zich af waarom men voorrang geeft aan de weg van Laken naar Meise. Het zou zeker dringender zijn de staatsbaan van Meise naar Wolvertem die in zeer slechte staat is en absoluut niet breed genoeg, grondig te verbeteren.

Maar afgezien van deze detailkwesties, wat moet men denken van het koninklijk project? Moet men er zich over verheugen? Het is een kwestie van appreciatie.

Persoonlijk vind ik dat onze vorst meer opportune, meer aantrekkelijke, gelukkiger ondernemingen heeft gekend. Ik verafschuw de villa's zoals die in de mode zijn in België en niets lijkt me lelijker dan een laan die er over haar ganse lengte mee volgebouwd is.

Al te vaak is het niet de goede smaak die overheerst bij de bouw van luxewoningen. Men ziet in onze streken niet de buitenplaatsen, omgeven door grasperken en groepjes bomen, die overal langs de wegen in de omgeving van Amsterdam en Utrecht de indruk wekken dat men door paradijselijke gebieden trekt.

Bij ons daarentegen roepen de bont en schril gekleurde villa's meestal slechts de zelfgenoegzaamheid van de parvenu op...

En zo, wanneer in mei laatstleden de weg mij verscheen in sierlijke lentetooi, terwijl ik fietste onder de kastanjelaars in bloei, bedacht ik met spijt dat ik dat vertrouwd landschap met de echte natuur en het volle veld zou zien verdwijnen en dat men weer eens de streek overhoop zou halen en voor lange jaren tot iets alledaags zou maken, per slot van rekening een succursale van Bosvoorde, Ukkel of de Leopoldswijk.

DE VOORGESCHIEDENIS

Tot zover Arthur Cosyn in 1902. We zijn op de ganse geschiedenis uitgebreid ingegaan in het artikel “De lotgevallen van de Meiselaan” (Laca Tijdingen 15/4 juni 2004) maar hadden toen nog geen kennis van die commentaar van Cosyn waaruit toch blijkt dat de tijdgenoten hun bedenkingen hadden bij de megalomane plannen van Leopold II.

Als we willen teruggaan naar de oorsprong komen we bij de opslorping van Laken in de “kuip van Brussel” in 1331. Kort daarna lieten de “meesters van de kalseyde” van Brussel de weg die naar Laken voerde bestraten tot boven op de Dongelberg (in de volksmond geworden tot “Donderberg”, die men zich moet voorstellen tussen de oude kerk van Laken en de Sint-Annakapel, maar grotendeels in het huidige Koninklijk domein) waardoor die voortaan Lakensteenweg heette. In 1447 werden er bomen langs weerszijden van geplant.

De vaart bestond toen nog niet, het paleis van Schoonenberg uiteraard ook nog niet. Het is pas na de bouw daarvan dat het deel ervan tot het kasteel Paleizenstraat is geworden, waarvan het tracé tot aan het Onze-Lieve-Vrouwvoorplein nu nog bestaat maar het vervolg nu ongeveer de Mellerystraat is om dan door het Koninklijk domein en veel korter bij het kasteel naar de Dikke Linde en verder naar Grimbergen te lopen.

5 plan 1810 Wautier

Vanuit dat nu verdwenen stuk sloeg een zijweg af die over de Heizelvlakte naar Meise liep. Dat was niet meer dan een aardeweg, die pas in 1826 bestraat werd tot Meise en in 1834 tot Wolvertem.

Een klein stukje ervan is nog overgebleven als “Oude Meisesesteenweg” opzij van paleis 12 van het Tentoonstellingspark tot aan en over de Romeinsesteenweg (de klassering onder grote wegen als deel van de baan Brussel-Temse werd op 11 december 1933 opgeheven door de Brusselse gemeenteraad en het restant werd bij de stadswegen ingedeeld).

De oude Meisewegel werd in de loop der jaren herhaaldelijk gedeeltelijk verlegd. In 1836 was dat gebeurd op Laken en Meise en had men 9.430 m kasseibaan tot Wolvertem aangelegd.

De verlenging tot Londerzeel en tot de grens van de provincie, nog een 12 km, werd aanbesteed in 1837 en geraakte voltooid in 1840. De weg was een provinciale baan en droeg de officiële benaming steenweg van Brussel naar Temse.

6 plan 1849 Paulissen

Met de uitbreiding van het Koninklijk Domein en de aanleg van de Koninklijk Parklaan en het publiek park verdween het eerste stuk van de weg. Verderop bleven restanten bestaan, al dan niet verlegd. Zo was er een stuk dat de grens vormde van het domein de Rongé (waar in 1920 het Hoger Normaal Instituut voor Landbouwhuishoudkunde zou komen) dat er met een ijzeren toegangspoort op uitmondde en het huisnummer 57 Meisesesteenweg droeg. Met de Wereldtentoonstellingen van 1935 en 1958 zouden ook de laatste overblijfsels van de oude weg verdwijnen, op dat stukje aan de Romeinsesteenweg na.

HET TRACE ONDER LEOPOLD II VOOR HET UITEINDELIJK PROJECT

Men was reeds in 1878 begonnen met het herleggen van de baan naar min of meer de huidige plaats.

In het jaarlijks verslag in het Mémorial Administratif de la Province de Brabant vinden we dat jaar de vermelding dat de omlegging van de weg Brussel-Temse op het grondgebied van Laken dat seizoen voltooid zou zijn.

De aanbesteding van de aanleg van het publiek park van Laken was gebeurd en de werken begonnen. Een eerste van de twee geplande nieuwe draaibruggen over het kanaal te Laken zou aanbesteed worden.

Met een K.B. van 30 juli 1879 werd de gratis afstand door de Provincie Brabant aan de Staat van de baan Brussel-Temse tussen de Dikke Linde en de baan Vilvoorde-Aalst in Wolvertem bekrachtigd. De werken zouden voortaan door de Staat uitgevoerd worden en jaren vergen.

Toch treffen we in het Mémorial nog informatie erover aan. In het verslag van 1886 lezen we dat de omlegging van de baan Brussel-Temse door het publiek park van Laken en een eerste stuk vanaf de Van Praetlaan voltooid is. Verleden herfst (1885) zijn er bomen geplant langs dat deel van de baan. Op 16 april 1886 is de verlegging en verbreding van een tweede stuk tussen Laken en Meise aanbesteed. Aannemer is Voituron uit Luik voor 119.997 fr. In het verslag 1887 staat dat die werken voltooid zijn en dat een tweede sectie gaat aanbesteed worden, geraamd op ongeveer 100.000 fr. Langs de afgewerkte sectie heeft men Indische kastanjelaars geplant.

Volgens het verslag 1888 waren dat er niet minder dan 1.123 tussen de grens van Laken en het begin van de gemeente Meise. In de vallei van de Sprietbeek, op Strombeek, is men begonnen met de aanleg van een rond punt. Men gaat beginnen met de bestrating en afwerking van het deel van de baan tussen de splitsing met de oude baan te Laken en de weg nr. 4 te Strombeek, geraamd op 68.700 fr.

Er is een plan opgesteld voor de aansluiting van de ringweg in het publiek park met de nieuwe baan Brussel-Temse, met de bouw van een “rustieke brug” over de buurtspoorweg Brussel-Humbeek. Geraamd op 66.000 fr.

In 1889 is de bestrating gebeurd tussen Laken en de buurtweg naar Strombeek. Het rond punt in de vallei van de Sprietbeek op de grens van Strombeek, Meise en Wemmel, is volledig afgewerkt. Men is begonnen met de aanleg van een tweede rond punt in Strombeek ter hoogte van de buurtweg die naar het dorp leidt. Eind 1888 is men begonnen met de werken voor de aansluiting van de ringweg van het publiek park met de nieuwe baan. Daarbij hoort een rustieke brug over de buurtspoorweg van Brussel naar Humbeek en over de Heizelstraat. Die werken zijn toevertrouwd aan Fichet Frères voor 39.000 fr., zonder de versiering van de brug die geraamd wordt op nog een 17.500 fr.

In 1890 luidt het dat die verbinding al enkele maanden in gebruik is genomen. De werken aan het reliëf en de beplantingen zijn voltooid, evenals de versiering van de bruggenhoofden van de rustieke brug die men er heeft gebouwd .

7 selectie uit PK Pont Rustique

In 1893 zijn de werken voor het verleggen van de baan Brussel-Temse tussen buurtweg nr. 28 en het dorp van Meise voltooid, voor 32.878 fr. Als vierde sectie wordt de doortocht van Meise aangekondigd.

De aanbesteding daarvan wordt in 1894 in het vooruitzicht gesteld. Men is begonnen met de aanleg van een fietspad, en dat heeft 1.255 fr. gekost. In 1895 preciseert men dat een fietspad aan de linkerkant van de baan Brussel-Temse over 3,231 km 1.298 fr. heeft gekost.

In 1896 gaat het nog over de afwerking van het deel voorbij het rond punt, door de aannemer Jorckmans voor 19.840 fr. In 1897 begint men te spreken over het deel voorbij Meise.

In 1899 wordt de kost daarvan geraamd op 70.000 fr. Maar we vinden er nog meldingen van in 1903 en 1904.

Intussen had de laan een zekere bekendheid verworven. We vinden er een echo van in het Mémorial van 1897 waarin vermeld staat dat de gemeentebesturen van Strombeek en Meise verzocht werden politie maatregelen te treffen om de ruiters te verbieden hun paarden te komen trainen of snelheidswedstrijden te houden op het baanvak dat voorbehouden is voor de ruiters.

HET GROTE PROJECT VAN LEOPOLD II

8 begin aan Dikke Linde

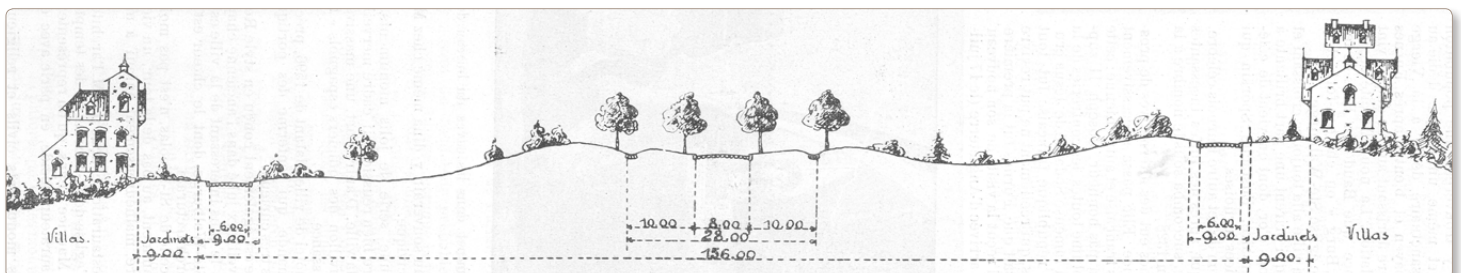
Het gaat hier nog steeds om het nieuw tracé dat vertrok van aan de Dikke Linde en recht naar de Drypikkel en het domein van Boechout liep, met een breedte van 20 of 28 m. De aanleg daarvan nam jaren in beslag.

In feite is die laan nog terug te vinden als het middelste gedeelte van de Meiselaan zoals Leopold II die vanaf 1904-1905 liet verbreden tot 156 m, tenminste op het stuk van de Dikke Linde tot de Romeinsesteenweg.

9 dwarsprofiel vertikaal

Op de tekening met het dwarsprofiel is het goed te zien met een wegdek van 8 m breed, en aan weerskanten telkens nog eens 10 m, met 4 rijen kastanjelaars.

Aan beide zijkanten van de in totaal 156 m brede aanleg krijgt men dan nog eens een rijbaan van 6 m breed met aan weerskanten voetpaden van 1,5 m, dan een zone met voortuintjes van 9 m diep, en pas dan de villa's. Als de tekeningen daarvan representatief zouden zijn van wat men zich toen als villabouw voorstelde is het misschien maar best dat daar niets van gekomen is...

De werken schoten maar traag op en waren bij het overlijden van Leopold II niet verder geraakt dan tot aan de Romeinsesteenweg of de grens van Laken met Strombeek. Ze werden onmiddellijk in de koelkast gestoken en verderop bleef de Meiselaan bestaan zoals ze was op een breedte van 20 m.

Dat was allemaal een werk van jaren. In het BTCB van maart 1900 werd al een stukje overgenomen uit de Revue vélocipédique belge waarin gezegd wordt (onze vertaling en samenvatting) dat de steenweg op Temse, beter bekend als steenweg op Meise, volledig veranderd ging worden en verbreed tot 80 m.

De Militaire ringlaan (met als laatste stuk de huidige Lambermontlaan) wordt verlengd via de Van Praetlaan (waarvan al een stuk uitmondt op de Dikke Linde) en de steenweg op Temse. Daar moet een nieuwe laan komen die de maritiemwijk doorkruist en splitst in een deel naar het Saincteletteplein en een deel naar het plateau van Koekelberg. Dat laatste stuk wordt dus het verlengde van de ringlaan en zal verder doorgetrokken worden tot aan het Zuidstation. Het begin van de steenweg op Temse ligt zo op een wandeling die binnen enkele jaren meer en meer gebruikt zal worden.

Het is dus zaak die wandeling die al zo aantrekkelijk is, nog te verfraaien en nog meer te doen gebruiken, want buiten de fietsers kennen de Brusselaars ze amper. De nieuwe steenweg zal aangelegd worden naar het model van de Tervurenlaan, met twee lanen beplant met bomen voor de voetgangers, een verharde baan voor wagens, een baan in aarde voor de paarden, een fietspad en een steenweg voor het zwaar vervoer.

Deze baan zal eindigen ter hoogte van de ingang van het park van Boechout waar een groot rond punt zal aangelegd worden. Voorbij het dorp van Meise zal de steenweg recht getrokken en verbreed worden, en beplant met kastanjelaars zoals reeds het geval is voor het deel tussen de Dikke Linde en Meise. Het BTCB waarschuwt wel dat dit alles voorbarig is voor het deel tussen Laken en Meise, er is nog geen sprake van de werken te beginnen.

10 a en b hekken domein van Bouchout.

Weldra vreesde men zelfs voor het verdwijnen van de Drypikkel, zoals een J. V. D. in BTCB juli 1902 (onze samenvatting en vertaling): Er is zeker geen enkele Brusselse fietser die niet een of andere zondag zijn rijwiel gestopt heeft bij het welbekende cabaret Drypikkel aan het rond punt van de weg naar Meise.

Het is met honderden dat de fietsen tegen de oude muren van het estaminet geplaatst staan, wanneer de zon ons wil toelachen. Welnu! Deze eerbiedwaardige taveerne gaat verdwijnen, zoals reeds l'Amour aan het kanaal van Willebroek en zoveel andere vrolijke rendez-vousplaatsen in de omgeving van de hoofdstad. Zo willen het de Koninklijke plannen voor de verfraaiing van de weg naar Meise.

Al bestaat hij reeds een eeuw, de Drypikkel heeft niet altijd het enorme succes van de laatste tijd gehad. Wij hebben, als veteranen in de wielwereld, het nog gekend als weliswaar goed beklant estaminet, maar zonder dat het doorlopend overrompeld was zoals de laatste jaren.

De bediening was er toen gemoedelijk, een beetje boers zelfs. Het waren gezette meisjes, overlopend van gezondheid en goed humeur, die de klanten de schuimende lambiek inschonken en er niet voor terugdeinsden er een slok van mee te drinken.

De echte opgang van het kabaret begint maar met de opkomst van het fietsen. Behalve enige onvermoeibare Brusselse marcheerders kwam de menigte wandelaars niet verder dan de Dikke Linde.

Maar toen iedereen zijn rijwiel had, en vooral sinds de Koning Meise het fietspad geschonken heeft dat zijn naam draagt, is de Drypikkel de bestemming geworden voor alle fietsers. Men stopte aan het oude kabaret zoals bij een vriend wiens deur men niet zou durven voorbijgaan, en de clientèle van melk- en lambiekdrinkers werd verhoederd.

Nood breekt wet, en de bediening moest gemoderniseerd worden. Garçons met vest en lange voorschoot kwamen in de plaats van de rondborstige boerinetjes die voor goed naar de keukens werden verbannen om er bergen dikke boterhammen met plattekaas klaar te maken. Het pittoreske verloor er bij, maar toch maakte men halt aan de oude herberg, zoals sommige paarden instinctief stoppen aan de woning van een oude dame die de gewoonte heeft hen suiker te geven.

Binnen enkele weken zal het gedaan zijn. De Drypikkel zal onder de slopershamer vallen en de fietswereld zal een kapelletje minder tellen. Dat is dan blijkbaar toch niet gebeurd.

11 a en b Drijpikkel

In het BTCB van februari 1906 klaagt men over de toestand van de schone Meiselaan die door de werken voor jaren bijna onbruikbaar is. In mei 1906 zegt Arthur Cosyn nochtans dat de verbreding bijna gedaan is van het rond punt van de Dikke Linde tot aan de Romeinsesteenweg.

12 plan 1906

NA LEOPOLD II

Zelfs al was ze dan niet afgewerkt, toch wekte de Meiselaan bewondering op bij velen. Een voorbeeld, uit de pen van Herman Teirlinck : En buiten komende (uit de serres), staat ge op het Neptunusplein, waar de koning die mooie fontein van Jean deBologne deed oprichten, en ziet dan de weg op Meise, ook op zijn wil aangelegd. Eerst eis ik uw aandacht voor de zonderlinge Japanse Toren, die vlak naast een Chinees paviljoen staat, zijn acht vierkante daken overmoedig op elkander stapelt en tresoren van uitheemse kunst bewaart.

Dan moet ge de wandeling op de Meiselaan aanvaarden. Het is waarlijk een vermetel idee om, zo ver van Brussel af, deze sierlijke, geheel 'steedse' boulevard dwars door de vrije groene landouwen uit te werpen. Hieraan zijn daarom de inzichten te meten van een vorst, die voor Brussel een ontzaglijke toekomst heeft gedroomd en, met fors gedacht, die toekomst heeft willen bereiden.

Wij gaan dus de baan op en genieten een uur lang van het lieve landschap dat links en rechts uitligt, wiegend en kleurig. Dan, achter zijn oude hek en half in 't geboomte verborgen, rijst, onder grijze patine, het kasteel van Bouchout waar de krankzinnige prinses Charlotte, weduwe van Keizer Maximiliaan van Mexico en zuster van koning Leopold II haar eenzame ouderdom slijt. Deze wandeling is voortreffelijk.

In mei 1910 luidt het in het BTCB dan weer dat men al jaren spreekt van het herstellen van de Meiselaan maar dat ze aan haar lot wordt overgelaten. Het wegdek is een permanent gevaar voor de voertuigen voor de

gedeelten van de Dikke Linde tot de eerste helling, van de Drypikkel tot de inkom van Meise en van het verlaten van dat dorp tot de provinciale baan in Wolvertem.

In februari 1912 heeft men het over een nieuwe baan Antwerpen-Brussel, waarvan alleen het stuk Boom-Meise van een 20 km nog moet aangelegd worden. Men zou eerst het stuk Meise-Wolvertem moeten doen waarvoor de nodige onteigeningen al gebeurd zijn. En in juni 1912 komt men er op terug en zegt dat het baanvak Meise-Wolvertem in een afschuwelijke staat is. Men spreekt al maar over een nieuwe grote baan naar Antwerpen maar wanneer zal die er komen?

13 plan 1938

Ook zo bleef de Meiselaan een attractie waar met bewondering werd over geschreven. Nog in 1929 werd ze als argument gebruikt bij reclame voor de verkaveling van de Boechoutwijk zoals blijkt uit een postkaart.

14 a en b

Het stuk op Laken dat effectief op 156 m breedte was gebracht bleef er lang onbebouwd bij liggen. Hoewel: in het weekblad “Vrij België” dat tijdens de eerste wereldoorlog onder leiding van Frans Van Cauwelaert en Julius Hoste in Nederland verscheen vinden we op 13 juli 1917 in de rubriek “Nieuws uit het Land” volgend bericht uit Laken.

Door tussenkomst van de landbouwcommissie zijn de uitgestrekte grasperken langs de laan van Meijssse in percelen verdeeld en ter beschikking van de bevolking gesteld.

Men heeft er aardappelen, bonen en erwten geplant. De vrucht staat er goed voor.

De gronden die Leopold II had aangekocht waren aan de Staat overgedragen voor zover ze nodig waren voor de wegaanleg.

Maar ook de aanpalende terreinen waren via de Koninklijke Schenking in het bezit van de Staat gekomen. Met een conventie van 1927 droeg de Staat echter 125 ha van de Heizel over aan de Stad Brussel om er de wereldtentoonstelling te organiseren die met enkele jaren vertraging in 1935 zou doorgaan.

15 Meiselaan in 1935 a en b met Artois

In de Brusselse gemeenteraad van 23 mei 1932 stelde Deboeck voor de Meiselaan te verbreden door de baan voor ruiters erbij te bestraten en deze zelf langs de buitenkant van de bomen te verleggen.

Schepen Van de Meulebroeck reageerde dat het wegdak van de Meiselaan ter hoogte van de Dikke Linde 8 m breed is, en verder maar 5 m. Men stelt voor het ruiterspad te bestraten.

Maar we hebben ons tegenover de Staat verbonden een van de zijbanen te bestraten, deze rechts. We hebben stappen ondernomen bij de Staat opdat deze het verder zou uitvoeren tot in Meise.

Schepen Coelst zegt dat het onvoorzichtig zou zijn aan te dringen op de verbreding van de weg van de Romeinsesteenweg tot in het dorp van Meise, want er bestaat al jaren een plan om een nieuwe baan aan te leggen van 40 m breed, parallel met de huidige.

De nodige onteigeningen daarvoor zijn al gebeurd op enkele percelen na. De buurtspoorwegen hebben hun tracé in functie daarvan gekozen. We moeten aandringen bij de Staat opdat deze werken zouden uitgevoerd worden tegen de Expo.

De zogezegde “autostrade” van Brussel naar Antwerpen, in feite een baan met vier rijstroken, werd pas gedeeltelijk opengesteld in 1939 en het stuk Boom-Antwerpen kwam pas na de tweede wereldoorlog klaar. In 1956 moesten de aankomst te Antwerpen en te Brussel nog afgewerkt worden, voor Brussel gebeurde dat dan tegen de Expo 1958.

In de afstand aan de Stad Brussel van 1927 waren ook de terreinen naast de zijbanen van de Meiselaan zelf begrepen. Langs de kant van wat in 1961 werd omgedoopt in Madridlaan vielen die in het expoterrein en dat zou zo blijven in 1958 en tot op de dag van vandaag.

Langs de rechterkant van de Dikke Linde naar de Romeinsesteenweg werden ze door de Stad Brussel in 1937 wel verkaveld voor villabouw.

De eerste villa's werden gebouwd in 1938 maar het zou tot na 1958 duren eer alles volgebouwd geraakte.

Het is vooral in de aanloop naar de Wereldtentoonstelling van 1958 en daarna dat de omgeving grondig gewijzigd zou worden. In het boek “Brussel kruispunt van het Westen” (Ministerie van Openbare Werken en van Wederopbouw, 1956) werd het als volgt beschreven:

De Meiselaan, eindpunt van de autosnelweg naar Antwerpen, heeft een 8 m brede middenrijbaan, die wegens haar geringe breedte reeds vele jaren uitsluitend voor het verkeer in de richting naar Brussel moest worden bestemd. De laterale rijbaan van 6,50 m breedte, gelegen rechts van de Meiselaan wanneer men naar de Dry Pikkeldoe toe gekeerd is, neemt dientengevolge al het verkeer in de richting Antwerpen op. Langs die laterale rijbaan ligt een 5,50 m brede berm waarop de stads- en buurttrams rijden.

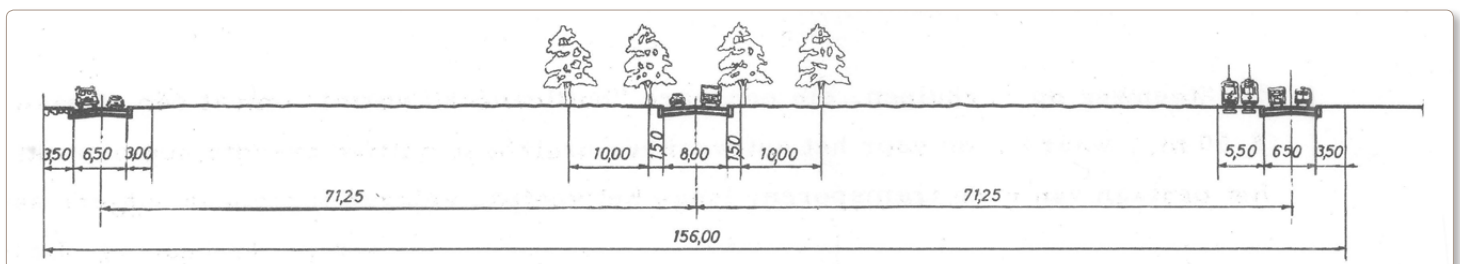
Twee snelverkeersbanen, elk 10,50 m breed, zullen worden aangelegd aan weerszijden van de twee dubbele rijen kastanjabomen langs de huidige middenrijbaan; zulks zal toelaten de twee laterale rijbanen terug voor het plaatselijk verkeer vrij te geven. Een dezer rijbanen – namelijk deze palend aan de Tentoonstelling (de huidige Madridlaan) zal daarenboven van 6,50 m tot 10,50 m verbreed worden.

De huidige middenrijbaan van 8 m zal dienen als toegang tot de parkeerruimten die zullen worden aangelegd tussen de twee dubbele rijen kastanjabomen, die nagenoeg geheel worden behouden.

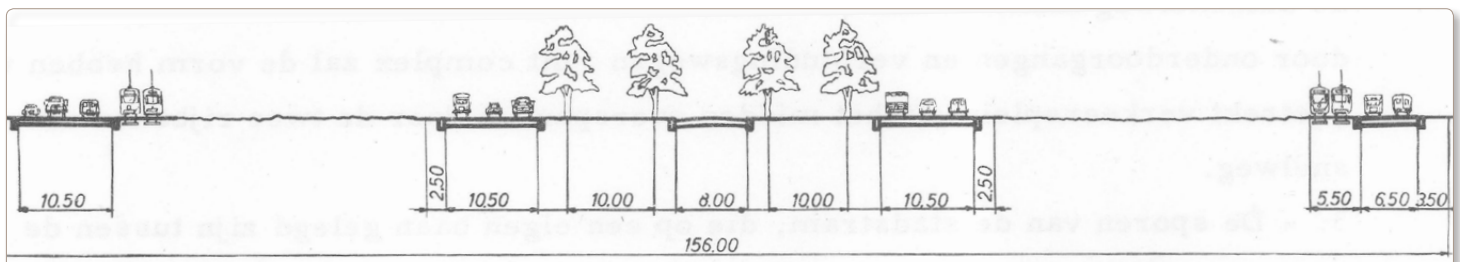
De sporen van de buurttram (naar Londerzeel) zullen langs de linker laterale rijbaan worden gelegd, terwijl de sporen van de stadstram op hun huidige plaats zullen worden behouden, d.w.z. langs de rechter laterale rijbaan. Dit verleggen van de sporen van de buurttram is gerechtvaardigd door het geschikt maken van het kruispunt van de Dikke Linde alsmede door de noodzakelijkheid te vermijden dat die sporen de autosnelweg nog zouden kruisen.

16 a en b 1958 voor en na 3

De autosnelweg naar Antwerpen werd aangelegd, voorbij de Romeinsesteenweg naar Meise en verder over een nieuw tracé, maar van de Romeinsesteenweg tot het nieuwe rond punt van de Dikke Linde over de Meiselaan zelf.

De oude kasseiweg met de vier rijen kastanjelaars is daardoor een soort middenberm van de autostrade geworden, minder en minder toegankelijk voor wandelaars en van jaar tot jaar met minder bomen.

De Romeinsesteenweg zelf werd verbreed. De ring werd aangesloten op de A12 via het groot verkeersplein van Strombeek (in 1958 was alleen maar het stuk tussen Groot-Bijgaarden en Strombeek af) wat ook de verbindingen met Meise overhoop gooide. De A12 werd sindsdien nog fel verbreed zodat de ganse ruimte tussen de middenberm en de laterale rijbanen op een smalle berm aan weerskanten na volledig is ingenomen.

17 a en b tramhalte en Meiselaan met tram

Nog iets over de trams langs de Meiselaan: de buurtspoorwegen reden al sinds 1889 via de Heizelstraat en nabij de Dikke Linde waar ze de Meiselaan kruisten over Strombeek en Grimbergen naar Humbeek.

In 1893 kwam er een aftakking vanuit Grimbergen langs de provinciale baan Vilvoorde-Aalst tot in Meise, verlengd tot Wolvertem en Londerzeel in 1894.

Pas met de wereldtentoonstelling van 1935 kwam er een tramlijn naar Meise en Londerzeel langs de Meiselaan, die voor 1958 zoals we zagen langs de kant van de Madridlaan werd verlegd.

Het stuk van die lijn Wolvertem-Londerzeel werd al op 4 oktober 1968 stopgezet, het deel Brussel-Wolvertem op 26 juni 1970. Langs de Meiselaan rijden enkel nog trams van de MIVB, oorspronkelijk de 1 en de 52, nu slechts de gemoderniseerde 3 tot de terminus Esplanade.

Wim van der Elst

Heb je ook een hart voor erfgoed?

Vind je ook dat de zaken van gisteren niet mogen verloren gaan?

Dat ze tenminste bewaard en doorgegeven moeten worden?

Dat het nuttig en interessant is ze veilig te stellen, bekijken, bestuderen en iets bij te leren?

Wil je ook iets lezen of bekijken dat je je van vroeger herinnert of dat al vele generaties geleden hier voorviel?

Wel, dat is nu nét waar we ons met Berla voor inzetten...

In deze gemeente zijn wij de vereniging die dit alles in goede banen probeert te leiden.

Onze VZW heeft sinds 1983 een belangrijk archief en een behoorlijke bibliotheek opgebouwd over het wie, wat en hoe in Meise, Oppem en Wolvertem.

En we leren nog constant bij.

Regelmatig komen er nieuwe zaken boven water waar wij nog van opkijken.

Niet in het minst ook door de giften van inwoners die hun oude documenten en stukken over deze gemeente liever veilig bewaard weten dan ze naar het containerpark te zien vertrekken...

Interesse?

Altijd welkom om iets op te zoeken of een handje te komen toesteken.

Maar je kan ons ook al steunen door gewoon eerst lid te worden van onze kring. Je ontvangt dan info via onze nieuwsbrief, uitnodigingen voor onze praatcafés (iedere maand met een andere spreker), kortingen op onze activiteiten en uitstappen, toegang tot ons archief, enz...

Hoe?

Schrijf € 20 over naar rekeningnummer BE80-7380-4197-7477 voor het lidmaatschap 2015.

Of beter nog: wees een steunend lid vanaf € 40 en dan kom je in onze erelijst in december 2015.

In de melding graag jouw email-adres (of jouw postadres), dan zorgen we dat je ook op de verzendlijst van info en uitnodigingen staat.

Mogen we op jouw steun rekenen? Ons contacteren kan door:

ofwel een briefje naar BERLA VZW - Brusselsesteenweg 44 bus 1 - 1860 Meise

(of geef het af aan iemand van de bibliotheek, die bezorgen het ons dan wel)

ofwel een mailtje naar erfgoedberla@live.com

Het volgende praatcafé gaat door op donderdag 09/04/2015.

Deze keer verwelkomen wij Johan Grootaers. Hij is een gerenommeerd architect - erfgoedexpert met ruim 30 jaar ervaring en een 300 tal gerealiseerde projecten in België ook in de streek van Meise en rond Brussel.

Zo deed hij bouwhistorische vooronderzoek in Oppem voor de pastorie, de don jon Hof ter Steene en de Sint Stefanuskerk. Voor deze laatste deed hij ook het onderzoek van het kerkinterieur en verleende zijn bijstand bij het vooronderzoek van de laatmiddeleeuwse muurschilderingen. In Brussegem was hij actief bij de restauratie van het roccoco altaar. Ook in Ossel en Kobbegem stond hij in voor het materiaal-technisch onderzoek van het kerkinterieur en de altaren.

Hij zal ons een deskundige uiteenzetting geven over: 'Aspecten van vooronderzoek in de Monumentenzorg in Vlaanderen'. Er komen boeiende projecten aan bod, waaronder de muurschilderingen in de kerk van Oppem, de bibliotheek van de Abdij van 't Park, de Sint-Jacobskerk te Brugge, de Sint-Romboutskathedraal te Mechelen, het Osterriethuis te Antwerpen, het Begijnhof te Lier (Unesco), het Paulinenklooster te Kortrijk enz..

Toegang vanaf 18u30, aanvang presentatie om 19u30 in " 't Moment van Meise"
Brusselsesteenweg 40 te Meise. Inkom gratis.

Allen welkom!

Een degelijke werking van onze VZW garanderen, het kost allemaal handenvol geld.
En het lidgeld alleen dekt deze kosten natuurlijk niet.
Daarom zijn we onze sponsors, die ons financieel en logistiek willen steunen, zeer erkentelijk.

Interesse om ons gezamenlijk erfgoed ook een hart onder de riem te steken?
Of gewoon te tonen dat je de doelstelling van onze kring een warm hart toedraagt?
Neem dan gerust contact op met ons via erfgoedberla@live.com

Als sponsor word je een heel jaar lang op onze website, in al onze publicaties en in al onze nieuwsbrieven vermeld. En die hebben momenteel een oplage hebben van meer dan **1000 emailadressen**.

Bijkomend worden er tot **300 papieren exemplaren** van dit alles bij vrije beroepen, rusthuizen, culturele centra, in het gemeentehuis en bibliotheek enz. verspreid.

Vanaf een sponsoring van € 100 is de sponsor vrij om een banner of een reclamebord op een van onze jaarlijkse evenementen te zetten. We vragen wel dat de sponsor dan zelf instaat voor de plaatsing. En ter info: tijdens het jongste evenement in Oppem waren er ongeveer **2.000 bezoekers!**

Als kers op de taart kan bij sponsoring vanaf € 100 de opmaak gratis door onze graficus gedaan worden, wordt er ook een rechtstreekse doorklikmogelijkheid of QR naar jouw eigen website voorzien.

Voor de kleinere kaders moet je zelf een in te scannen lay-out of een elektronische versie te bezorgen.

We leveren natuurlijk een betalingsattest af dat je voor inbreng in de algemene onkosten van jouw bedrijf kan gebruiken.

Op de volgende pagina vind je prijzen en formaten.

Jan, Dirk, Hedwig
Het Berla-sponsorteam.

**SPONSORS
GEZÖCHT**

Tuïmachines
DUBOIS

onderhoud & herstelling
verkoop & verhuur
0477 58 52 33

Stwg op Aalst 71, 1745 OPWIJK
open: dinsdag tot vrijdag van 13u tot 18u
zaterdag van 10u tot 12u

VanOssel

Keukens, badkamermeubelen & inbouwkasten

Wilgenlaan 17 bus1
1861 Wolvertem (Meise)

Tel: 02/269.91.02

E-mail: van.ossel.keukens@telenet.be

www.vanosselkeukens.be

KEUKENS
CUISINES
ilwa

Uit sympathie

*speciaalzaak sinds 1912
voor alcoholische dranken,
rookwaren en geurlampen*

HUIS WILLEMS

Sint-Amandstraat 9
1853 Strombeek-Bever
tel. 02.267.78.90

Den beiaard
TAVERNE - RESTAURANT

keuken open van 12u tot 22u - woensdag gesloten - open op feestdagen

Brusselsesteenweg 48 - 1860 Meise - 02 269 70 04

Banden ROELANTS
ceva tyre network

E-mail: info@bandenroelants.be

www.bandenroelants.be

Merchtemsesteenweg 62
1861 Wolvertem (Meise)
Tel: +32 (0)2 269 11 99
Fax: +32 (0)2 269 62 11

Galerij Artemis

Heidestraat 12 - 1861 Wolvertem

Verkoop en aankoop van antiek & kunst.
Groot aanbod van regionale, nationale en
internationale schilderijen.

O.a Edwin Ganz (Meise) en Karel De Bauw (Asse)

Voor afspraak: 0478 69 55 30

Uit sympathie

Wil je deelnemen aan één van onze werkgroepen? Wil je zelf een werkgroep oprichten rond een bepaald thema? Laat het ons weten door het formulier in te vullen op: <http://goo.gl/VrNPCy>

Bezoek onze Facebook pagina,
je vindt ze op <https://www.facebook.com/erfgoedberla>

Interesse?

Je kan het formuliertje met je kandidatuur met de post sturen
of deponeren in de brievenbus Brusselsesteenweg 44 bus 1 aan de BIB te 1860 Meise.

Naam: _____ GSMnr: _____

Straat: _____ Nr: _____ Te: _____

Email: _____ @ _____

Losse medewerker? ☐	Vaste medewerker? ☐	Sponsoring? ☐	Website maken? ☐
Facebook maken? ☐	Foto's nemen? ☐	Archiveren? ☐	Brochure maken? ☐
Foto's scannen? ☐	Weblog maken? ☐	Organiseren? ☐	Teksten schrijven? ☐
Deelnemen vergaderingen? ☐	Documenten inscannen? ☐	Gewoon meehelpen? ☐	Rondleiding geven? ☐

Hieronder vind je misschien werkgroepen waar je bij wil aansluiten?

Algemene werkgroepen

- Archivering: Historisch archief
- Archivering: Inzamelen en digitaliseren
- Archivering: Kunstschaten
- Archivering: Verenigingsleven
- Marketing en vormgeving
- Tijdschrift en nieuwsbrief
- Praatcafé
- Organisatie evenementen
- Familiekunde
- Archeologie
- Toponiemen
- Monumentenzorg
- VZW Rechtspersoon
- ICT
- Contact met andere gemeentes
- Subsidiëring
- Fondsenwerving

Werkgroepen rond specifieke onderwerpen

- Familie Bulthé (Vliegtuigbouwers)
- Vrije radio's
- IJskelders
- Zelf een werkgroep voorstellen

Omschrijving _____

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Werkgroepen rond de verschillende leefgemeenschappen

☐ Amelgem	☐ Nerom
☐ Eversem	☐ Oppem
☐ Hasselt	☐ Rossem
☐ Imde	☐ Sint-Brixius-Rode
☐ Limbos	☐ Slozen
☐ Meise	☐ Westrode
☐ Meuzegem	☐ Wolvertem

Weet nog niet maar word graag op de hoogte gehouden via email Per post